

A major

Vasárnap délután otthon ülök. Egyszer csak beállit Jani bácsi, a szomszéd, hogy elmennék-e velük Novi-Knyezsevácra, a bosztánba. Nekik feles bosztánjuk van ott a grófnál. Azt mondja Jani bácsi, fizet tizenöt dinárt napjára, meg enni ad. Hát jó mondom neki — a hétre átmehtek. Igaz, hogy tizenöt dinár nem sok, dehát Jani bácsi is szegény ember, gondolom magamban.

Hétfőn hajnalban három óraker el is indultunk kocsival, mert van Jani bácsinak egy lova, kocsija. Hét óra felé már meg is érkezünk a majorba. Úgy elültem magam, hogy alig bírtam menni, mikor leszálltunk az ülésről.

— No, itt lakunk — mondja Jani bácsi és megállt egy hosszú épület előtt.

Bemegyünk. Vitus néni, Jani bácsi felesége megkérdi:

— Ugye szép lakásunk van?

— Hát ez igazán szép — mondom neki és nevetünk mind a hárman.

A plafon csupa korom a nagy tűzhelyfeléktől, mert egyen sincs ajtó. Inkább katlannak néznek ki. Platni sincs rajtuk rendes. Így arra megy a füst, amerre akar. Négy tűzhely áll a konyhában, a szobában meg egy félkemence gubbaszkodik. A kemence másik fele a mellette lévő szobában van. Valamikor négy családnak főztek egy konyhában, de most csak egy család lakik rajtunk kívül itt. Két szoba üres, — magyarázta Jani bácsi.

Az ágyunk földreterített szalma, ott feküdtünk sorjában négyen, mert velünk hált egy másik bosztányos is. Négy bosztányosa van a grófnak. Ismerem őket jól, valamikor arra laktak mifelénk.

Elkezdett az eső esni. Beszorultunk a szobába. Addig csak megjárta valahogy míg nem főztek. De mikor az asszony-népség meggyújtotta a tüzet, csak úgy tódult a szobába a füst, hiába csukták be a madzag-kilincses ajtót.

Elmúlt a kedd is, elmúlt a szerda is, anélkül, hogy az idő miatt dolgozhattunk volna. Szerdán délután volt csak jó idő, de dolgozni nem bírtunk. Latyakos volt a föld, csak úgy ragadt. A gróf azért kijött és azt mondta a béres-asszonynak, hogy gyomláljuk ki a mákot a kertben. Ezt Jani bácsi beszélte. Én még nem találkoztam a gróffal. A mákkal nem sokat törődtem, mert tudtam, hogy az a béresnek dolga.

Csütörtökön megint csak nem dolgozhattunk. A gróf újra kijött a majorba. Haragudott, hogy a mák még mindig nincs ki- gyomlálva. Keserűen jegyezte meg, hogy az ő szavait semmibe sem veszik.

— Ügylátszik, egyikünknek sincs kedve a grófnak mívába menni — mondja a druszám, aki szintén napszámos az egyik bosztányosnál.

Délutánra szép nap derült. Kiültünk a druszámmal a ház háta megé sütkérezni. Egyszer látjuk, hogy jönnek a majorba.

Mindenki, aki a gróf szolgálatában állt: emberek, asszonyok, egy csapat gyerek. Még az öreg Mári néni is, alig bírta vonszolni munkában megrokkant testét. Már vagy hetven éves.

— Ezek mind mennek mákot gyomlálni — mondja a druzsám — nekünk is el kell mennünk! Nem tehetjük azt, hogyha már mindenki elmegy mi ne tartsunk velük.

— Az igaz — mondom neki. Ha nem megyünk, mindig avval csúfolnak majd. Meg aztán nem akartunk különbek lenni. Így hát fogtuk magunkat és utánuk mentünk, bár mívázni semmi kedvünk nem volt.

Úgy gondoltuk, nem lehet sok mák. Kigyomlálása nem tart fél óránál tovább. Tizenhatan voltunk. De amikor bementünk a kertbe, akkor láttuk, hogy van vagy fél hold. Három óránál tovább így se tartott. A druzsámnak volt zsebórája, ellenőriztük az időt.

Így múlt el a csütörtök. Másnap reggel összegyűltek a bosztányosok. Azt mondták, délután munkába lehet állni, ha ugyan nem esik újra az eső. Közben odajött Ferenc bácsi, a béresgazda.

— Találtam én már nektek addigra munkát — mondta fontoskodva. A halastónak a zsilipjét kellene megcsinálni, hogy ne folyjon ki belőle a víz.

— Azt nem lehet, Ferenc bácsi — húzódoztak a bosztányosok az újra kínálkozó móva elől. Sehogyan se akarták megérteni, hogy kell a zsilipet megcsinálni. Magyarázhatott nekik Ferenc bácsi.

A halastó bűdös gödör az ártézi kút mellett, odafolyik a kútból a víz. Addig magyarázott a gazdálkodó, hogy mégiscsak meg kellett csinálnunk az átkos zsilipet. Eltartott délig. Munka közben elküldtek valamilyen szerszámért. Találkoztam a juhásznival. Kapa van a vállán. Felém fordul és megszólít:

— Jani, gyere mákot kapálni! Kapsz estig hét dinárt!

— Mennyit? — kérdeztem, mert csak tréfának gondoltam az egészet.

De a juhászné megerősítette, hogy hét dinárt kapnak egy napra. Egy parával sem többet. Szóval ezt már nem mívából csinálják. De nem mentem. Délutánra vártam hogy elkezdjük a munkát, amire ide szegődtem.

Később kijött a gróf úr. Odaintette magához Ferenc bácsit, a gazdát. Megkérdezte, hogyan csináljuk ezt.

— Hát csak úgy mívából — világosította fel Ferenc bácsi.

— Fél hogy fizetnie kell — súgta a fülembe Jani bácsi. Majd a grófhöz fordult:

— Tudja a méltóságos úr, hogy mi gyomláltuk ki a mákot?

— A mákot is kigyomlálták?

— Kigyomláltuk — mondta Jani bácsi.

— Ennek igazán örülök. De miért kérdezi ezt? — tette hozzá nem kis bosszúsággal a gróf, valamit sejtve a kérdés megett.

— Hát tudja a méltóságos úr, azért, hogy mikor maga elolvassa a Naplót, gondolhatna miránk is. Kiküldhetné olvasás után a lapot a tejestől. Ennyit talán csak megérdemlünk! Mi is szeretünk ám olvasni!

— Nem lehet, János bácsi, azt nem lehet — zárkózott el mereven a kéréstől és odébbállt. (Mért nem lehet? — kérdeztük magunkban.)

Délután aztán nekifogott az eső esni. Szombaton reggel meg hazajöttünk. Így egész héten nem kerestem semmit!

Mikor hazaértem, anyám azzal fogadott, hogy nincs egy párja se. A malacoknak nincs ennivalójuk. A héten már úgy kért hitelbe a boltostól, de az nem szívesen adott. Holnap feltétlenül el kell állni kukoricát kapálni. Szombatig majd csak megleszünk.

Vasárnap ki is mentem a piacra, de nem bírtam elállni. Nem igen fogadták még az embereket. Ha mégis volt, aki fogadott, akkor megrohanták ötvenen is, pedig csak tíz kellett neki. Az egyik huszonöt dinárt kért napjára, a másik meg odasöndörög, hogy ő húszért is elmegy. Végül összevesztek. Így én sem bírtam elállni.

Mikor délfelé hazaértem, mondom anyámnak, nem bírtam elállni, nem nagyon fogadták még az embereket. Közbe evéshez látunk.

— Itt van — mondja anyám — nem bírtam főzni mást csak krumplipaprikást. Nincs annyi pénzem, hogy negyed kiló húst vegyek! . . . De mi még csak megvagyunk, csak a malacoknak volna ennivalójuk!

Igen, a malacok! Mi csak megértjük, hogy nincs, de nekik hiába mondjuk, hogy nincs pénzünk dercére! Ha kell beérjük krumplipaprikással is, de mit esznek azok, ha elfogy az a négy kiló derce, ami még van?!

— Ördög bujjon az anyjába ennek az életnek! — mondja anyám, keserűséggel a hangjában.

Látom, hogy könnyelábad a szeme. Sír. Ő még csak sírhat, de mit csináljak én? . . . Én nem sírhatok! . . . Szégyen lenne sírni férfi létemre! . . .

Ösz Szabó János földmunkás

A vojvodinai magyar színjátszás kérdéséhez

A napilapok ünneputáni számai a vojvodinai magyar műkedvelő-színpadi előadások tucatjairól számolnak be. Őszinte örömmel üdvözölhetnénk ezt a széles hullámverésű színpadi tevékenységet, ha elszomorodva meg nem állapítanánk, hogy — szinte kivétel nélkül — csak a legsilányabb minőségű operetteskéik előadásaival foglalkoznak úgy falusi, mint városi, állandó és alkalmi műkedvelő társulataink. Az ember elszomorodva veszi sorra: majdnem kivétel nélkül a pesti irodalmi piac söpredéke, vagy helyi önképzőkori nagyságok idéetlen próbálkozásai szerepelnek műsoron. Kugli-egyesületek és olvasókörök, ipartestületek és önkéntes tűzoltó-egyletek műkedvelő csoportjai nagy erőfeszítéssel, jobb ügyhöz méltó buzgalommal utánozzák egymást és az élet minden való tényétől távol álló operettek előadásával